

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
VATROGASNA ŠKOLA
Zagreb, Ksaverska cesta 107**

Broj: 511-01-71-1565/98.

**NASTAVNI PLAN I PROGRAMI
PREKVALIFIKACIJE ZA ZANIMANJE
VATROGASNI TEHNIČAR**

U Zagrebu, listopada 1998.

S A D R Ź A J

1. TEMELJNE POSTAVKE

2. OPIS ZANIMANJA

3. KONCEPCIJA NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA

4. NASTAVNI PLAN

5. PROGRAMI STRUKOVNO TEORIJSKE I PRAKTIČNE NASTAVE I NASTAVNIH PREDMETA

5.1. STRUKOVNO TEORIJSKA I PRAKTIČNA NASTAVA

5.2. STRUKOVNI PREDMETI

- 5.2.1. Prva pomoć**
- 5.2.2. Elektrotehnika**
- 5.2.3. Zaštita od požara u graditeljstvu**
- 5.2.4. Ustrojstvo zaštite od požara**
- 5.2.5. Vatrogasna tehnika**
- 5.2.6. Vatrogasne pumpe**
- 5.2.7. Sprave za zaštitu dišnih organa**
- 5.2.8. Gorenje i sredstva za gašenje**
- 5.2.9. Primjenjena kemija s vježbama**
- 5.2.10. Vatrogasna taktika i taktičke vježbe**
- 5.2.11. Tehnička služba**
- 5.2.12. Vatrogasne vježbe**
- 5.2.13. Akcidenti s opasnim tvarima**
- 5.2.14. Radovi na vodi i zaštita od poplava**
- 5.2.15. Protupožarna tehnološka preventiva**

1. TEMELJNE POSTAVKE

Zanimanje vatrogasni tehničar podrazumjeva usvajanje znanja te stjecanje vještina i navika iz širokog područja vatrogastva i zaštite od požara.

Prirodne nepogode, ratni uvjeti, novi materijali i tehnologije nose sa sobom i specifične opasnosti od pogibelji, požara, tehnološke eksplozije i zagađenja okoliša, te traže vatrogasnog tehničara širokog spektra sposobnosti, koji će se moći suprotstaviti svim tim izazovima.

Cilj je dobiti vatrogasnog tehničara čija bi se znanja i vještine mogle uporabiti u operativnoj raznolikosti vatrogasnih intervencija, kao i u preventivnom djelovanju sprječavanja nastanka požara i eksplozije i širenja požara.

Na temelju stečenih znanja vatrogasni tehničar može se uključiti u donošenje prosudbe ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije i predlagati mjere zaštite.

2. OPIS ZANIMANJA

2.1. Opis poslova

- * operativni poslovi pri svim vrstama vatrogasnih intervencija:
  - gašenje požara
  - spašavanje ljudi, životinja i imovine ugroženih požarom
  - tehničke intervencije (prirodne nepogode, tehnološke nesreće, akcidentni događaji, prometne nezgode, spašavanje iz visina, vode, ruševina, dizala, pružanje raznih tehničkih pomoći i drugo)
- * pregled i priručno održavanje vatrogasne opreme, sprava i tehnike, utvrđivanje eventualnih nedostataka i postupak otklanjanja istih
- * Kontrola i vođenje evidencije o ispravnosti i ispitivanjima vatrogasnih aparata, uređaja, instalacija i ostale vatrogasne opreme i tehnike
- * Provođenje preventivnih mjera zaštite od požara i tehnološke eksplozije i ažuriranje Plana zaštite od požara, operativnog plana evakuacije i gašenja požara, te sudjelovanje pri izradbi procjene ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije i drugi poslovi
- * Pripremni i organizacijski poslovi zaštite od požara.

2.2. Sredstva za rad

U provođenju operativnih poslova oprema i sredstva ovisit će o vrsti vatrogasne intervencije. Na vatrogasnim intervencijama koriste se vatrogasna vozila, oprema i sredstva za gašenje požara, spašavanje i tehničke intervencije.

U provođenju preventivnih poslova to su vatrogasni aparati, hidrantske mreže, polustabilni i stabilni sustavi za gašenje požara, sustavi za dojavu požara i eksplozije i drugo.

2.3. Metoda rada

- * Prakseološka metoda
- * Metoda samostalnog i skupnog rada

2.4. Potrebna znanja i vještine

Vatrogasni tehničar mora znati gasiti požar u zatvorenom i otvorenom prostoru i požar u prometu, te prepoznati opasnosti pri akciji gašenja i spašavanja i primjeniti mjere zaštite.

Mora znati spasiti ugrožene osobe u prometnoj nezgodi, iz ruševine, iz vode ili bilo koje druge ugroze, te im pružiti prvu pomoć.

Mora steći vještinu opremanja izolacijskim aparatom i kretanja u zadimljenom prostoru, kao i opremanja ostalom zaštitnom opremom i odjećom radi mogućnosti interveniranja u otrovnim i agresivnim sredinama.

Vatrogasni tehničar mora dobro poznavati sve vrste vatrogasnih sprava, opreme i uređaje od namjene, osnovnih značajki i održavanja do načela rada.

Vatrogasni tehničar mora usvojiti znanja i zakonitosti teorije gorenja i gašenja.

Vatrogasni tehničar mora znati koji su uzroci nastanka požara i tehnološke eksplozije i koje su preventivne mjere da ne dođe do neželjenih događaja, odnosno ukoliko do njih dođe da posljedice svede na najmanju moguću mjeru. Mora upoznati zakonsku regulativu iz protupožarne zaštite, vatrogastva i civilne zaštite.

Vatrogasni tehničar mora usvojiti znanja iz područja graditeljstva vezana uz opasnosti od nastanka i razvoja požara, vatrogasne pristupe, opskrbu vodom za gašenje, te razviti analitički odnos kod sagledavanja ugroženosti od požara.

2.5. Suradnja u radu

Vatrogasni tehničar pri obavljanju svojih radnih zadaća mora surađivati sa svim čimbenicima u vatrogasnoj postrojbi odnosno u poduzeću. Poglavitito za vrijeme vatrogasne intervencije vatrogasni tehničar mora djelovati u grupi odnosno u većoj vatrogasnoj jedinici, ovisno o opsegu intervencije.

2.6. Mogućnost nastavka školovanja

Svaki polaznik koji uspješno završi doškoloavanje ili prekvalifikaciju za vatrogasnog tehničara i položi završni ispit može se nakon jedne godine radnog iskustva usavršavati i proširiti stručno znanje programom usavršavanja.

Vatrogasni tehničar može nastaviti obrazovanje na svim visokim učilištima, poglavito na učilištu iz područja vatrogastva i zaštite od požara.

3. KONCEPCIJA NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA

Slijedeći zahtjeve zanimanja Vatrogasni tehničar, trebalo je strukturirati takav nastavni plan i program, koji će u potpunosti udovoljiti zahtjevima zanimanja.

Potrebna znanja i vještine uvjetuju četverogodišnju strukovnu izobrazbu dopunjenu strukovnim sadržajima iz područja vatrogastva i zaštite od požara, odnosno razinu tehničara prema vrijedećem sustavu školovanja.

Dominantne nastavne discipline u ovom programu su praktična nastava i vježbe.

Ustrojstvo nastavnog plana je slijedeće:

* strukovno teorijska i praktična nastava (I)	23,1 %
* strukovna praksa (II)	29,9 %
* strukovni sadržaji (1-15)	47,0 %
teorijski dio	25,4 %
vježbovni dio	21,6 %

Za ostvarenje ovakvog nastavnog plana važno je da Škola ima, izim klasičnih učionica s audio i video opremom, i specijalizirane učionice - laboratorije, vatrogasni toranj, požarnu kuću i vatrogasno vježbalište na kojem će se omogućiti rad sa vatrogasnim spravama, opremom i tehnikom.

Rad sa motornim pilama izvodio bi se po programu u dogovoru sa Šumarijom Zagreb, na za to određenim šumskim površinama, rad sa hidrauličkom opremom na autootpadu, a radovi na vodi na jezeru i rijeci Savi.

Strukovna praksa provodila bi se u prostorima vatrogasnih postrojbi u smjenskom sustavu rada, uključujući i izlazak na vatrogasne intervencije.

Uvjet za upis je završeni četverogodišnji program obrazovanja za tehničare iz slijedećih područja rada: strojarstvo; brodogradnja; metalurgija; elektrotehnika; geologija, rudarstvo i nafta; poljoprivreda; šumarstvo; obrada drva; graditeljstvo, geodezija i građevinski materijali; kemijska tehnologija; grafika; tekstil; obrada kože; optika i obrada stakla; unutarnji poslovi i zaštita te potrebna psihofizička sposobnost.

Ovaj program moći će pod određenim uvjetima prema posebnom izvedbenom programu doškolovanja završiti i kandidati sa završenom prekvalifikacijom za vatrogasca.

Polaznici prekvalifikacije za zanimanje Vatrogasni tehničar stječu izobrazbu polaženjem redovite nastave. Izobrazba bi se provodila u dva dijela.

strukovna praksa u smjenskom sustavu rada (12-24-12-48) u prostorima vatrogasnih postrojbi u trajanju od 350 sati.

Nakon prvog dijela prosuđuju se sposobnosti polaznika za vatrogasni poziv i nastavak daljnje izobrazbe.

Drugi dio izobrazbe provodit će se u Vatrogasnoj školi, a sadržavat će strukovne predmete. Strukovni predmeti sastoje se od teorijskog i vježbovnog dijela, u trajanju od 551 nastavnog sata.

Tijekom izobrazbe s polaznicima će se provoditi jutarnja tjelovježba radi održavanja tjelesne kondicije i radne sposobnosti.

Po uspješnom završetku ovog programa polaznik mora polagati završni ispit prema "Pravilniku o polaganju mature i završnog ispita" (NN br. 29/94.).

4. NASTAVNI PLAN

PRVI DIO

		BROJ SATI		
		Teorija	Vježbe	Ukupno
I	STRUKOVNO TEORIJSKA I PRAKTIČNA NASTAVA	53	217	270
II	STRUKOVNA PRAKSA			350
UKUPNO				620

DRUGI DIO

Red. broj	NASTAVNI PREDMET	BROJ SATI		
		Teorija	Vježbe	Ukupno
STRUKOVNI SADRŽAJI				
1.	Prva pomoć	15	-	15
2.	Elektrotehnika	28	5	33
3.	Zaštita od požara u graditeljstvu	30	-	30
4.	Ustrojstvo zaštite od požara	15	-	15
5.	Vatrogasna tehnika	45	15	60
6.	Vatrogasne pumpe	12	12	24
7.	Sprave za zaštitu dišnih organa	8	16	24
8.	Gorenje i sredstva za gašenje	20	-	20
9.	Primjenjena kemija s vježbama	26	24	50
10.	Vatrogasna taktika i taktičke vježbe	30	30	60
11.	Tehnička služba	16	74	90
12.	Vatrogasne vježbe	6	24	30
13.	Akcidenti s opasnim tvarima	10	20	30
14.	Radovi na vodi i zaštita od poplava	7	33	40
15.	Protupožarna tehnološka preventiva	30	-	30
UKUPNO		298	253	551
SVEUKUPNO				1171

Napomena: - Nastavni plan ne sadrži opće obrazovne nastavne predmete, zbog toga što su polaznici završili tijekom svog srednjoškolskog obrazovanja.

- Zaštita na radu sadržana je u okviru nastavnih predmeta

5. PROGRAMI STRUKOVNO TEORIJSKE I PRAKTIČNE NASTAVE I NASTAVNIH PREDMETA

5.1. STRUKOVNO TEORIJSKA I PRAKTIČNA NASTAVA

Broj nastavnih sati: 270

A) Ciljevi programa

Cilj strukovno teorijske i praktične nastave, koja se izvodi u prostorima Vatrogasne škole ili vatrogasnih postrojbi, je upoznavanje polaznika s ustrojem vatrogasne službe, upoznavanje s osnovnim vatrogasnim spravama i opremom i vatrogasnim vozilima.

Polaznici trebaju steći znanja i vještine za izvođenje jednostavnijih radnji i taktičkih zadaća:

- vježbovne radnje i postupci
- polaganje usisnog voda i cijevnih pruga
- gašenje požara vatrogasnim aparatima za početno gašenje požara
- gašenje požara preko hidrantske mreže
- opremanje izolacijskim aparatima i zamjena boca na aparatima
- primjena sredstava za gašenje požara (voda, pjena, prah)
- gašenje požara korištenjem motorne vatrogasne pumpe i vatrogasnih vozila
- primjena i korištenje vatrogasnih ljestvi
- spašavanje pomoću užadi i spusnica
- uporaba i korištenje uređaja za ventilaciju, potopnih pumpi, opreme za nasilno otvaranje vrata i prozora te opreme za izvlačenje i podizanje tereta

B) Sadržaj programa

- 1. Upoznavanje s načinom rada u vatrogasnim postrojbama i ustrojem vatrogasne službe u Hrvatskoj”**
- 2. Vježbovne radnje i postupci**
  - 2.1. Postrojavanje
  - 2.2. Zauzimanje stava
  - 2.3. Kretanje
  - 2.4. Okreti
- 3. Vatrogasna užad i vezivanje užadi**
  - 3.1. Vrste vezova i čvorova
  - 3.2. Primjena u vatrogastvu
  - 3.3. Uvježbavanje najmanje 10 najčešće korištenih vatrogasnih vezova i čvorova

4. **Izvori vode za gašenje**
  - 4.1. Hidrantska mreža
  - 4.2. Vatrogasni bunari
  - 4.3. Otvorena nalazišta
  - 4.4. Uređena crpilišta
5. **Usisne cijevi i rad sa usisnim cijevima**
6. **Vatrogasne motorne pumpe**
7. **Tlačne cijevi i rad sa tlačnim cijevima**
  - 7.1. Vrste tlačnih cijevi
  - 7.2. Polaganje tlačnih cijevi
  - 7.3. Polaganje C i B tlačnih pruga po ravnoj površini
  - 7.4. Polaganje tlačnih pruga po fasadi i ljestvi
  - 7.5. Polaganje tlačnih pruga preko ceste, željezničke i tramvajske pruge
8. **Vatrogasne armature i mlaznice za gašenje vodom, vrste mlazeva**
  - 8.1. Univerzalna C mlaznica
  - 8.2. Univerzalna B mlaznica sa i bez ublaživača reakcije mlaza
  - 8.3. Turbomatic mlaznica
  - 8.4. Pištolj mlaznica
  - 8.5. Mlaznica za vodenu maglu (monsun i NE-PIRO mlaznica)
  - 8.6. Dubinska mlaznica
  - 8.7. Monitori
  - 8.8. Vrste mlazeva vode
9. **Dobivanje zračne pjene**
  - 9.1. Mlaznica za tešku i srednju pjenu
  - 9.2. Pjeno generatori za laku pjenu
  - 9.3. Mješači vode i pjenila
10. **Vrste aparata za početno gašenje požara i gašenje s njima**
  - 10.1. Vrste i namjene vatrogasnih aparata
  - 10.2. Princip rada
  - 10.3. Dijelovi
11. **Vrste hidranata i vježbe sa hidrantima**
  - 11.1. Vježbe sa hidrantom, 1 i 2 mlaza vode
12. **Zaštita organa za disanje i rad sa izolacijskim aparatima**
  - 12.1. Sprave za zaštitu organa za disanje
  - 12.2. Izolacijski aparati (primjena, dijelovi i održavanje)
  - 12.3. Opremanje izolacijskim aparatima (opremanje i zamjena boca)
13. **Kretanje u zadimljenom prostoru**

14. **Zaštitna odijela i oprema te njihova uporaba**
  - 14.1. Osobna i skupna zaštitna oprema
  - 14.2. Uvježbavanje oblačenja svih vrsta zaštitnih odijela
15. **Rad sa motornom vatrogasnom pumpom**
  - 15.1. Dobava vode
  - 15.2. Vježbe sa 2 C mlaza vode
  - 15.3. Vježbe sa 1 C i 1 B mlazom vode
16. **Rad sa autocisternom**
  - 16.1. Opskrba vodom navalnih vozila
  - 16.2. Dobava vode iz hidrantske mreže
  - 16.3. Vježbe sa 1 C mlazom vode
17. **Rad sa navalnim vozilom**
  - 17.1. Opskrba vodom iz hidrantske mreže i preko autocisterne
  - 17.2. Vježbe 2 C mlaza vode
  - 17.3. Vježbe 1 B i 1 C mlaza vode
  - 17.4. Vježbe 1 mlaz vode i 1 mlaz pjene sa i bez izolacijskih aparata
18. **Rad sa vozilom za gašenje pjenom i prahom**
19. **Rad sa autoljestvom (mehaničkom ljestvom)**
20. **Vježbe sa ljestvama**
  - 20.1. Vježba sa 1 i 2 kukače
  - 20.2. Vježba sa dvodjelnom i trodjelnom rastegačom
  - 20.3. Vježba sa ljestvama sastavljačama
21. **Spašavanje sa užadima i spusnicama**
  - 21.1. Samoizbava sa jednim penjačkim užetom
  - 21.2. Izbava sa dva penjačka užeta
  - 21.3. Spašavanje pomoću spusnica
22. **Rad sa tehničkim vozilom**
  - 22.1. Osnovne karakteristike vozila i opreme
  - 22.2. Rad s opremom za izvlačenje i podizanje tereta
  - 22.3. Rad sa opremom za nasilno otvaranje vrata i prozora
  - 22.4. Rad sa potopnim pumpama
  - 22.5. Rad sa uređajima za ventilaciju
  - 22.6. Rad sa ostalom opremom
23. **Tijek vatrogasne intervencije od dojava požara do povratka u spremište**
  - 23.1. Dojava i alarmiranje
  - 23.2. Put do mjesta intervencije
  - 23.3. Taktički zadaci
  - 23.4. Osiguranje požarišta
  - 23.5. Posprema opreme i povratak u postrojbu

C) Materijalno-tehnički uvjeti

Strukovno teorijska i praktična nastava izvodit će se u učionici, garaži, na vježbalištu i na vatrogasnom tornju.

Za izvođenje praktične nastave koristit će se motorna vatrogasna pumpa i vatrogasna vozila s pripadajućom opremom: navalno vozilo, autocisterna, vozilo za gašenje pjenu i prahom, autoljestva (mehanička ljestva) i vozilo za tehničke intervencije.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer tehničke struke ili inženjer iz oblasti zaštite od požara ili vatrogasni tehničar - specijalist s najmanje 2 godine radnog iskustva u struci, koji moraju imati certifikat Vatrogasne škole o uspješno završenoj pripravi za vatrogasnog vježbatelja i određenu dopunsku pedagoško - psihološku izobrazbu.

E) Literatura

U pripravi

5.2. STRUKOVNI PREDMETI

5.2.1. NASTAVNI PREDMET: PRVA POMOĆ

Broj nastavnih sati   15

A) Ciljevi programa:

Ciljevi ovoga nastavnog programa jesu da polaznici steknu znanja o mogućim ozljedama i stanjima unesrećenih, te načinima i postupcima pružanja prve pomoći.

Polaznici trebaju steći vještine pružanja prve pomoći unesrećenima za vrijeme vatrogasnih intervencija.

B) Sadržaj programa:

- 1. Postupak u nezgodi**
- 2. Najhitnija stanja u prvoj pomoći**
  - 2.1. Krvarenje, zaustavljanje krvarenja, iskrvarenje
  - 2.2. Šok, besvjesno stanje
  - 2.3. Stanje prividne smrti
  - 2.4. Oživljavanje
- 3. Ozljede**
  - 3.1. Rane
  - 3.2. Ozljede glave
  - 3.3. Ozljede prsnog koša
  - 3.4. Ozljede trbuha
  - 3.5. Opekline
  - 3.6. Opekline dišnih puteva
- 4. Prijelomi kostiju i iščašenja zglobova - imobilizacije**
- 5. Utjecaj toplinskih uvjeta okoline**
  - 5.1. Sunčanica
  - 5.2. Toplotni udar
  - 5.3. Ozeblina
- 6. Trovanje ugljičnim monoksidom**
- 7. Ukazivanje prve pomoći u prometnoj nezgodi**
- 8. Postupci s utopljenikom**
- 9. Transport povrijeđenih**

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Nastava će se izvoditi u učionici koristeći grafoskop, sheme i audio vizuelna sredstva. Od nastavnih sredstava koristiti će se razni zavojni i imobilizacijski materijal, te lutka za uvježbavanje umjetnog disanja i masažu srca.

D) Kadrovski uvjeti

Lječnik opće medicine sa završenom dopunskom pedagoško psihološkom izobrazbom.

E) Literatura

- U pripravi
- dr Mladen Kratochvil: "Prva pomoć u prirodi"

5.2.2. NASTAVNI PREDMET: **ELEKTROTEHNIKA**

Broj nastavnih sati: 33

A) Ciljevi programa:

- utvrditi i proširiti osnovna znanja iz temeljnih oblasti elektrotehnike važnih za razumijevanje opasnosti od izazivanja požara čiji je uzročnik električna energija te opasnosti od štetnog djelovanja električne struje za čovjeka
- usvojiti potrebna znanja o mogućim opasnostima koje prijete čovjeku od štetnog i opasnog djelovanja električne energije te se upoznati sa osnovnim mjerama tehničke zaštite od tih opasnosti u instalacijama jake struje niskog napona
- upoznati moguće uzroke požara i eksplozije uslijed električne energije u električnim instalacijama jake struje niskog napona
- upoznati različitosti tehničkih mjera zaštite za sprečavanje nastanka požara čiji je uzročnik električna energija
- razviti sposobnost prepoznavanja opasnosti koje se javljaju uslijed djelovanja požara na električnu opremu i instalaciju zbog sigurnosti prilikom intervencija gašenja požara te primijeniti načine zaštite
- omogućiti razumijevanje drugih predmeta vatrogasne struke, posebno Protupožarne tehnološke preventive

B) Sadržaj programa

I Teorijski dio

1. Građa tvari i osnovni zakoni elektrotehnike

- 1.1. Građa tvari
- 1.2. Vodiči, poluvodiči, izolatori
- 1.3. Osnovne veličine u elektrotehnici
- 1.4. Elementarni strujni krug
- 1.5. Vrste električnih struja
- 1.6. Ohmov zakon
- 1.7. Spojevi otpora
- 1.8. Električna snaga i električna energija
- 1.9. Strujna stanja električnih krugova

- 2. Magnetizam i izmjenična struja**
  - 2.1. Magnetizam
  - 2.2. Izmjenična struja
  - 2.3. Omski otpor u krugu izmjenične struje
  - 2.4. Induktivitet u krugu izmjenične struje
  - 2.5. Kapacitet u krugu izmjenične struje
  - 2.6. Ohmov zakon za izmjeničnu struju
  - 2.7. Generatori
  - 2.8. Snaga i energija izmjenične struje
  - 2.9. Elektromotori
  - 2.10. Transformatori

- 3. Proizvodnja električne energije**
  - 3.1. Izvori električne struje
  - 3.2. Baterije - galvanski elementi
  - 3.3. Akumulatori

- 4. Električne mreže i instalacije**
  - 4.1. Električne instalacije
  - 4.2. Uzroci požara kod električne energije
  - 4.3. Električni vodovi
  - 4.4. Kućna elektro instalacija
  - 4.5. Sustavi električnih mreža
  - 4.6. Kućna instalacija
  - 4.7. Osigurači
  - 4.8. Zaštitni uređaj diferencijalne struje - FID sklopka
  - 4.9. Opasnost od električnog udara
  - 4.10. Mjere zaštite od električnog udara
  - 4.11. Napon dodira i napon koraka
  - 4.12. Utjecaj električne struje na ljudski organizam
  - 4.13. Gašenje požara dijelova pod naponom
  - 4.14. Isključenje električnog napajanja građevine prilikom gašenja požara
  - 4.15. Električni uređaji i oprema vatrogasnih vozila

- 5. Statički i atmosferski elektricitet**
  - 5.1. Statički elektricitet
  - 5.2. Atmosferski elektricitet
  - 5.3. Gromobranska instalacija

- 6. Vatrodjavni sustavi**
  - 6.1. Sustavi za dojavu požara
  - 6.2. Vatrodjavna centrala
  - 6.3. Javljači požara
  - 6.4. Ručni javljači
  - 6.5. Automatski javljači
  - 6.6. Dimni javljači
  - 6.7. Toplinski javljači
  - 6.8. Javljači plamena

- 6.9. Vatrodojavna mreža
- 6.10. Izvori električnog napajanja

- 6.11. Uređaji za zvučno i svjetlosno uzbunjivanje
- 6.12. Postupak kod prihvata požarnog signala

7. Protueksplozijska zaštita električnih uređaja

- 7.1. Zapaljive tvari i eksplozivne smjese
- 7.2. Minimalna energija paljenja
- 7.3. Provođenje protueksplozijske zaštite električnih uređaja
- 7.4. Primarna protueksplozijska zaštita
- 7.5. Sekundarna protueksplozijska zaštita
- 7.6. Vrste protueksplozijske zaštite
- 7.7. Označavanje električnih uređaja

8. Sustavi radio-veza

- 8.1. Vatrogasne radio-veze
- 8.2. Radio-mreže
- 8.3. Radio-uređaji

II Vježbovni dio

1. Isključenje električnog napajanja građevine prilikom intervencije

- 1.1. Kod zračnog priključka
- 1.2. Kod kablenskog priključka
- 1.3. Djelomično isključenje električnog napajanja građevine (etaža, kat, stan)
- 1.4. Isključenje agregata (nužnog električnog napajanja)

2. Električno napajanje mjesta vatrogasne intervencije

- 2.1. Rad sa prijenosnim agregatima
- 2.2. Osvjetljenje mjesta intervencije
- 2.3. Uporaba ručnih svjetiljki

3. Gašenje požara dijelova pod naponom

4. Ostvarivanje radio-veza

5. Prikazivanje funkcija električnih zaštita

- 5.1. Od direktnog dodira
- 5.2. Od indirektnog dodira
- 5.3. Osigurača
- 5.4. Uređaja diferencijalne struje (FID sklopke)
- 5.5. Sklopnika sa bimetalom
- 5.6. Gromobranske instalacije
- 5.7. Protueksplozijske zaštite

6. Rad s vatrodjavnim sustavima

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Za izvođenje nastave potrebna je učionica opremljena grafoskopom te laboratorij sa nastavnim pomagalicama.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer elektrotehnike sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom

E) Literatura

U pripravi

5.2.3. NASTAVNI PREDMET: **ZAŠTITA OD POŽARA U GRADITELJSTVU**

Broj nastavnih sati   30

A) Ciljevi programa:

- usvojiti znanja iz područja urbanističkih i graditeljskih znanosti u svezi opasnosti od nastanka i razvoja požara, vatrogasnih pristupa i opskrbe vodom, te razvijanje analitičkih odnosa kod sagledavanja ugroženosti od požara,
- razviti sposobnost polaznika u poznavanju građevine, građevinskih dijelova i konstrukcija, prepoznavanju primijenjenih materijala, te mogućnosti jednostavnog tehničkog opisivanja građevine u smislu daljnjih profesionalnih potreba,
- upoznati različitosti mjera za sprječavanje nastanka i širenja požara unutar građevine te prijenosa požara s građevine na građevinu, kao i dostignuti stupanj sigurnosti kod primjene tih mjera,
- razviti sposobnost prepoznavanja opasnosti koje se javljaju uslijed djelovanja požara na primijenjene materijale i konstrukcije zbog sigurnosti u akciji gašenja požara,
- omogućiti razumijevanje drugih predmeta vatrogasne struke, posebno Protupožarne tehnološke preventive i Vatrogasne taktike.

B) Sadržaj programa:

1. **Ciljevi zaštite od požara u graditeljstvu**
2. **Čimbenici zaštite od požara pri prostornom planiranju**
3. **Čimbenici zaštite od požara pri projektiranju**
4. **Ponašanje građevnih materijala u požaru**
  - 4.1. Podjela građevnih materijala prema gorivosti
5. **Građevinski dijelovi i konstrukcije i njihovo osiguranje**
  - 5.1. Temelji
  - 5.2. Zidovi
  - 5.3. Stupovi i grede
  - 5.4. Međukatne konstrukcije
  - 5.5. Krovne konstrukcije i pokrovi
6. **Karakteristike požara**
  - 6.1. Tijek požara
  - 6.2. Standardna temperaturna krivulja
  - 6.3. Požarno opterećenje
7. **Vatrootpornost građevnih dijelova i konstrukcija i njihova zaštita**
  - 7.1. Vatrootpornost zidova
  - 7.2. Vatrootpornost stupova
  - 7.3. Vatrootpornost međukatnih konstrukcija
  - 7.4. Vatrootpornost greda
  - 7.5. Vatrootpornost vrata, prozora i sličnih građevnih elemenata
  - 7.6. Vatrootpornost pokrova
  - 7.7. Klasifikacija građevina glede vatrootpornosti
8. **Širenje požara unutar građevine**
  - 8.1. Horizontalno širenje požara
  - 8.2. Protupožarni zid
  - 8.3. Požarni sektor
  - 8.4. Vertikalno širenje požara
9. **Prijenos požara s građevine na građevinu**
10. **Zaštita osoba u građevinama**
11. **Zaštita od požara kod ložišta i ložišnih postrojenja**
  - 11.1. Lokalno grijanje
  - 11.2. Centralno grijanje
  - 11.3. Dimnjaci

12. **Ventilacijski sustavi i zaštita od požara**
13. **Zaštita građevina od zadimljenja**
14. **Zaštita građevina od efekta eksplozije**
15. **Procjena ugroženosti od požara i plan zaštite od požara**

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Za izvođenje nastave potrebna je učionica opremljena grafoskopom, videorekorderom, dijaprojektorom.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer graditeljstva ili diplomirani inženjer arhitekture, sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom

E) Literatura

U pripravi

5.2. 4. NASTAVNI PREDMET: USTROJSTVO ZAŠTITE OD POŽARA

Broj nastavnih sati 15

A) Ciljevi programa:

Nastavni predmet Ustrojstvo zaštite od požara ima cilj upoznati polaznike s povijesnim razvojem zaštite od požara i vatrogastva, njenom ulogom i ustrojem u pojedinim povijesnim razdobljima te ustrojstvom i zakonskom regulativom u Republici Hrvatskoj.

Ostvarivanjem sadržaja programa potrebno je da polaznici upoznaju:

- razvoj vatrogastva tijekom povijesti te potrebu udruživanja ljudi radi organizirane borbe protiv požara (vatrene stihije);
- ustrojstvo i zadaće borbe protiv požara, kao i suvremene protupožarne zaštite i vatrogastva u Republici Hrvatskoj;
- strukturu i zadaće vatrogastva i civilne zaštite, kao i njihovu ulogu u mirnodopskom i ratnom stanju;
- glavne odredbe zakonske regulative glede protupožarne zaštite, vatrogastva i civilne zaštite.

B) Sadržaj programa:

1. **Povijesni razvoj zaštite od požara**
  - 1.1. Vatra i počeci zaštite od požara
  - 1.2. Zaštita od požara u antici
  - 1.3. Zaštita od požara u srednjem vijeku
  - 1.4. Vatrogasni propisi
  - 1.5. Razvoj profesionalnog i dobrovoljnog vatrogastva u svijetu i kod nas
2. **Ustrojstvo zaštite od požara**
  - 2.1. Međunarodne organizacije za zaštitu od požara
  - 2.2. Nacionalni odbor za preventivnu zaštitu i gašenje požara
  - 2.3. Ustrojstvo zaštite od požara u Republici Hrvatskoj
  - 2.4. Ustrojstvo zaštite od požara u jedinicama lokalne samouprave i uprave
  - 2.5. Profesionalno vatrogastvo
  - 2.6. Hrvatska vatrogasna zajednica
  - 2.7. Dobrovoljno vatrogastvo
  - 2.8. Vatrogasne intervencije
  - 2.9. Planiranje
  - 2.10. Inspekcijski nadzor i stručni nadzor
  - 2.11. Obrazovanje vatrogasnih kadrova
3. **Zakonsko reguliranje zaštite od požara**
  - 3.1. Zakon o zaštiti od požara
  - 3.2. Zakon o vatrogastvu
  - 3.3. Financiranje

- 3.4. Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda
- 3.5. Zakonsko reguliranje civilne zaštite
- 3.6. Podzakonski propisi

4. Krivično - pravne i prekršajne sankcije

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Nastava se izvodi u učionici. Za vizualizaciju nastave ovog predmeta mogu se koristiti grafoskop i grafofolije, dijapozitivi, sheme i audio - vizualna sredstva. Iz postojećeg fonda nastavnih pomagala mogu se koristiti nastavni filmovi i video - kazete.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi nastavnik sa završenom visokom stručnom spremom ili diplomirani pravnik

E) Literatura

U pripravi

5.2.5. NASTAVNI PREDMET: **VATROGASNA TEHNIKA**

Broj nastavnih sati: 60

A) Ciljevi programa:

- omogućiti polaznicima usvajanje znanja iz vatrogasnih sprava, opreme i uređaja i to od naziva, namjene i osnovnih značajki pa do načela rada,
- uvježbati polaznike u pravilnoj uporabi vatrogasne tehnike od odabira i pripreme za rad do njene pospreme te održavanja.
- razviti odgovornost polaznika za sigurnost pri radu s vatrogasnom tehnikom, ali i kod njene pripreme za rad tijekom održavanja i pregleda,
- omogućiti polaznicima razumijevanje mogućnosti vatrogasne tehnike, a na taj način i mogućnosti njene uporabe u stvarnim uvjetima, što treba pomoći u drugim predmetima vatrogasne struke (posebno vatrogasnim vježbama te vatrogasnoj taktici i taktičkim vježbama).

B) Sadržaj programa

I Teorijski dio

1. **Vatrogasni aparati za početno gašenje požara**

- 1.1. Uvod
- 1.2. Prijenosni aparati
- 1.3. Prijevozni aparati
- 1.4. Prikolica S-250

2. **Vatrogasne cijevi i cijevna oprema**

- 2.1. Uvod
- 2.2. Protok vode kroz vatrogasne cijevi
- 2.3. Elementi za regulaciju protoka

3. **Vatrogasne armature**

- 3.1. Vatrogasne mlaznice za vodu
- 3.2. Ostale vatrogasne armature

4. **Sprave za dobivanje zračne pjene**

- 4.1. Uvod
- 4.2. Mješači vode i pjenila
- 4.3. Mlaznice za zračnu pjenu
- 4.4. Generatori za proizvodnju lake pjene
- 4.5. Bacači vode i pjene

5. **Zaštitna oprema**
  - 5.1. Osobna zaštitna oprema
  - 5.2. Skupna zaštitna oprema

6. **Sprave za penjanje i spašavanje**
  - 6.1. Oprema za spašavanje
  - 6.2. Prijenosne vatrogasne ljestve
  - 6.3. Vatrogasne spusnice
  - 6.4. Uskočnice i uskočni jastuci
  - 6.5. Ostale naprave za spašavanje i samospašavanje

7. **Hidrantske mreže**

8. **Vatrogasna vozila**

9. **Zrakoplovi i helikopteri za gašenje požara**

10. **Plovila za gašenje požara**

11. **Stabilni uređaji za gašenje požara**
  - 11.1 Uvod
  - 11.2. Stabilni uređaji za gašenje vodom
  - 11.3. Stabilni uređaji za gašenje pjenom
  - 11.4. Stabilni uređaji za gašenje vodenom parom
  - 11.5. Stabilni uređaji za gašenje prahom
  - 11.6. Stabilni uređaji za gašenje CO₂
  - 11.7. Stabilni uređaji za gašenje halonom

- II **Vježbovni dio**
  1. **Kontrola ispravnosti i održavanje vatrogasnih aparata**
  2. **Rad s mlaznicama i mjerenje protoka vode kroz mlaznicu**
  3. **Rad s uređajem za ublaživanje sile reakcije vodenog mlaza, uređajem za ograničenje tlaka i dubokosrkačem**
  4. **Rad sa spravama za dobivanje zračne pjene**
  5. **Rukovanje centrifugalnim pumpama na vatrogasnim vozilima**

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Nastava će se izvoditi u specijaliziranoj učionici za vatrogasnu tehniku, u vatrogasnoj garaži i na vatrogasnom vježbalištu (omogućen je rad sa vatrogasnom tehnikom ili demonstracija rada).

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer strojarstva sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom, a pomaže mu suradnik u nastavi koji također mora imati završenu pedagoško-psihološku izobrazbu

E) Literatura

- U pripravi
- Zdenko Šmejkal: "Uređaji, oprema i sredstva za gašenje i zaštitu od požara" - Zagreb, 1991.

5.2.6. NASTAVNI PREDMET: **VATROGASNE PUMPE**

Broj nastavnih sati: 24

A) Ciljevi programa:

- omogućiti polaznicima usvajanje znanja iz područja vatrogasnih pumpi i to od namjene, načela rada, značajki i osnovnih dijelova pa do održavanja i pregleda,
- uvježbati polaznike u korištenju vatrogasnih pumpi od pripreme za rad do početnog crpljenja, dobave vode, relejne dobave vode te uklanjanja zastoja i održavanja,
- razviti odgovornost polaznika za sigurnost pri radu s vatrogasnim pumpama, ali i kod njihove pripreme za rad tijekom održavanja i pregleda,
- omogućiti polaznicima razumijevanje mogućnosti vatrogasnih pumpi, a na taj način i mogućnosti njihove uporabe u stvarnim uvjetima, što treba pomoći u drugim predmetima vatrogasne struke (posebno vatrogasnoj tehnici i vatrogasnim vježbama).

B) Sadržaj programa

I Teorijski dio

1. **Motori s unutarnjim sagorijevanjem**
2. **Centrifugalne vatrogasne pumpe**
3. **Relejna dobava vode**

II Vježbovni dio

1. **Rad s vatrogasnim pumpama**
2. **Crpljenje i dobava vode**
3. **Uklanjanje zastoja u radu**
4. **Održavanje**

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Nastava će se izvoditi u specijaliziranoj učionici za vatrogasnu tehniku, u vatrogasnoj garaži i na vatrogasnom vježbalištu (omogućen je rad sa vatrogasnim pumpama ili demonstracija rada).

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer strojarstva sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom, a pomaže mu suradnik u nastavi koji također mora imati završenu pedagoško-psihološku izobrazbu

E) Literatura

U pripravi

5.2.7. NASTAVNI PREDMET: **SPRAVE ZA ZAŠTITU DIŠNIH ORGANA**

Broj nastavnih sati: 24

A) Ciljevi programa:

- omogućiti polaznicima usvajanje znanja iz područja zaštite dišnih organa i to od fiziologije disanja, štetnih i otrovnih tvari, sprava za zaštitu dišnih organa pa do održavanja i ispitivanja tih sprava,

- uvježbati polaznike u samostalnom korištenju izolacijskih aparata u uvjetima što sličnijim stvarnim situacijama širenja požara i dima unutar objekta.

- razviti odgovornost polaznika za sigurnost kod primjene sprava za zaštitu dišnih organa, ali i kod njihove pripreme za primjenu tijekom održavanja, ispitivanja i punjenja,

- uvježbati polaznike u održavanju, ispitivanju i punjenju sprava za zaštitu dišnih organa.

B) Sadržaj programa

I Teorijski dio

1. **Fiziologija disanja**

2. **Klasifikacija štetnih i otrovnih tvari**

3. **Vrste i namjena sprava za zaštitu dišnih organa**

3.1. Sprave na osnovi filtracije

3.2. Sprave na osnovi izolacije

4. **Održavanje sprava za zaštitu dišnih organa**

4.1. Održavanje

4.2. Uređaji za kontrolno ispitivanje

4.3. Uređaji za punjenje boca

II Vježbovni dio

1. **Rad sa spravama za zaštitu dišnih organa**
  - 1.1. Rad u laboratoriju za dišne sprave
  - 1.2. Rad u požarnoj kući
  - 1.3. Rad u vježbalištu za dišne sprave
2. **Održavanje sprava za zaštitu dišnih organa**
3. **Ispitivanje sprava za zaštitu dišnih organa**
  - 3.1. Ispitivanje nakon vježbe ili intervencije
  - 3.2. Kontrolno ispitivanje
4. **Rad s kompresorom za zrak**
5. **Rad s pumpom za pretakanje kisika**

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Nastava će se izvoditi u specijaliziranoj učionici za sprave za zaštitu dišnih organa, na vatrogasnom vježbalištu, u požarnoj kući i u vježbalištu za dišne sprave (omogućen je rad sa spravama za zaštitu dišnih organa ili demonstracija rada).

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer strojarstva sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom, a pomaže mu suradnik u nastavi koji također mora imati završenu pedagoško-psihološku izobrazbu

E) Literatura

U pripravi

5.2.8. NASTAVNI PREDMET: GORENJE I SREDSTVA ZA GAŠENJE

Broj nastavnih sati: 20

A) Ciljevi programa

Sve bržim razvojem tehnologije i uporabom velikog broja štetnih i opasnih tvari potrebno je, upoznavajući način njihova raspada, razgradnje i gorenja, temeljitije upoznati zakonitosti i kemizme nastanka požara i uporabe sredstva za gašenje.

Ostvarivanjem programa potrebno je:

- upoznati osnovna znanja i zakonitosti teorije gorenja i gašenja,
- sagledati kemijske promjene kao sastavni dio procesa gorenja i gašenja,
- osposobiti se za znanstvenu interpretaciju procesa gorenja, gašenja i eksplozije,
- upoznati obilježja značajnih sredstava za gašenje, metodama laboratorijskog i praktičnog ispitivanja nekih njihovih osobina,

B) Sadržaj programa:

1. **Uvod u nastavni plan i program**
2. **Gorenje - definicija, uvjeti**
3. **Tvari**
  - 3.1. Gorive, negorive tvari i njihove značajke
  - 3.2. Koeficijent gorivosti tvari
4. **Oksidacija**
  - 4.1. Oksidansi
  - 4.2. Kisik kao najznačajniji oksidans
  - 4.3. Vrste oksidacija
5. **Produkti oksidacije pirolitičkog raspada gorivih tvari**
  - 5.1. Potpuna i nepotpuna oksidacija
  - 5.2. Požarne i fizikalne značajke CO, CO₂, SO₂, NO₂ glede djelovanja na ljudski organizam
6. **Toplina i temperatura**
  - 6.1. Definicija i jedinica za toplinu
  - 6.2. Prijenos topline
  - 6.3. Izvori energije paljenja nastali pretvorbom unutarnje kemijske energije
  - 6.4. Definicija i jedinice za temperaturu
  - 6.5. Temperature u procesu gorenja

7. **Zapaljenje izgaranjem gorivih tvari
glede agregatnog stanja**
  - 7.1. Zapaljenje, izgaranje i eksplozija plinova
  - 7.2. Zapaljenje, izgaranje i eksplozija para zapaljivih tekućina
  - 7.3. Izgaranje krutih tvari, eksplozivnost prašina

8. **Načini gašenja**
  - 8.1. Učinak gašenja sprječavanjem dotoka ulaza gorive tvari
  - 8.2. Učinak gašenja ugušivanjem
  - 8.3. Učinak gašenja ohlađivanjem
  - 8.4. Gašenja inhibiranjem
  - 8.5. Podjela sredstava za gašenje

9. **Sredstva za gašenje**
  - 9.1. Voda
  - 9.2. Pjena
  - 9.3. Prah za gašenje
  - 9.4. CO₂ kao sredstvo za gašenje
  - 9.5. Haloni i zamjenska sredstva

C) Materijalno - tehnički uvjeti

U nastavi vezanoj uz klasičnu učionicu potrebno je rabiti nastavna pomagala (grafoskop, dijaprojektor, magnetske aplikacije, film, te video projekciju). Za primjenu eksperimenata laboratorijsko posuđe, aparature i laboratorijske instrumente. U nastavi vezanoj za vježbalište potrebna je uporaba sprava i opreme, te vatrogasnog vozila.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer kemijske tehnologije / kemije, sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom ili profesor kemije

E) Literatura

U pripravi

5.2.9. NASTAVNI PREDMET: PRIMJENJENA KEMIJA S VJEŽBAMA

Broj nastavnih sati 50

A) Ciljevi programa:

U ovom programu polaznika se kroz opću kemiju uvodi u osnovne zakonitosti agregatnih stanja tvari kao i osnovne zakonitosti kemijskih reakcija. U dijelu organske kemije polaznike se upoznaje sa nizom organskih spojeva podijeljenih prema funkcionalnim skupinama sa naglaskom na fizikalno kemijske i požarne značajke.

Ostvarenjem programa potrebno je:

- upoznati polaznike s osnovnim kemijskim pojavama i zakonitostima
- ukazati na odnos strukture i svojstva tvari, požarne značajke istih,
- znati primijeniti stečena znanja iz kemije u svladavanju programskih sadržaja stručnih predmeta (protupožarne tehnološke preventive, procesa gorenja i gašenja)
- znati predvidjeti i procijeniti posljedice nekontroliranih kemijskih djelovanja na okolinu te steći navike za zaštitu prirode i životnog okoliša

B) Sadržaj programa:

I Teorijski dio

1. **Uvod u opću i anorgansku kemiju**
2. **Agregatna stanja tvari**
3. **Dvokomponentni sustavi**
  - 3.1. Otopine
  - 3.2. Pojave na granici faza
4. **Kemijska kinetika i ravnoteža u kemijskim reakcijama**
  - 4.1. Brzina kemijske reakcije
  - 4.2. Ravnoteža u kemijskim reakcijama
5. **Osnove termodinamike s termokemijom**
  - 5.1. Termokemija - reakcijske topline
6. **Osnove elektrokemije**
  - 6.1. Električna vodljivost elektrolita
  - 6.2. Korozija
7. **Agresivne i požarno opasne anorganske tvari**
  - 7.1. Kiseline i lužine
  - 7.2. Soli
  - 7.3. Kemijski elementi

8. **Uvod u organsku kemiju**
  - 8.1. Značajke ugljikovodika i njegove kovalentne veze
  - 8.2. Podjela organskih spojeva (funkcionalne skupine)

9. **Zasićeni i nezasićeni ugljikovodici**
  - 9.1. Fizikalno kemijske značajke zasićenih i nezasićenih ugljikovodika
  - 9.2. Požarne značajke zasićenih i nezasićenih ugljikovodika

10. **Areni (aromatizirani ugljikovodici)**
  - 10.1. Fizikalno kemijske značajke arena
  - 10.2. Požarne značajke arena

11. **Alkoholi, fenoli, eteri**
  - 11.1. Fizikalno-kemijske značajke alkohola, fenola i etera
  - 11.2. Požarne značajke alkohola, fenola i etera

12. **Aldehidi i ketoni**
  - 12.1. Fizikalno kemijske značajke aldehida i ketona
  - 12.2. Požarne značajke aldehida i ketona

13. **Karboksilne kiseline**
  - 13.1. Fizikalno kemijske značajke karboksilnih kiselina
  - 13.2. Požarne značajke karboksilnih kiselina

14. **Amini**
  - 14.1. Fizikalno kemijske značajke amina
  - 14.2. Požarne značajke amina

II Vježbovni dio

1. **Opasne tvari**
  - 1.1. Požarne i fizikalno kemijske značajke raznih opasnih tvari
  - 1.2. Međusobno djelovanje raznih opasnih tvari
2. **Oksidacija**
  - 2.1. Tiha, burna i eksplozijska oksidacija raznih tvari
  - 2.2. Detekcija eksplozivnih plinova i para
3. **Temperatura i toplina**
  - 3.1. Širenje topline kondukcijom i radijacijom
  - 3.2. Određivanje topline kemijske reakcije
  - 3.3. Određivanje plamišta
  - 3.4. Pripaljivanje raznih upaljivih tekućina na raznim temperaturama
4. **Sredstva za gašenje požara**
  - 4.1. Fizikalno kemijske značajke vode, pjene, praha, retardanata i CO₂
  - 4.2. Ponašanje pjene prilikom gašenja
  - 4.3. Ponašanje CO₂ i halona prilikom gašenja
  - 4.4. Djelovanje retardanata
  - 4.5. Električna vodljivost vode i vodenih otopina sredstava za gašenje

C) Materijalno - tehnički uvjeti

U nastavi vezanoj uz klasičnu učionicu potrebno je rabiti nastavna pomagala (grafoskop, diaprojektor, magnetske aplikacije, te video projekcije). Za primjenu eksperimenta (laboratorijsko posuđe, aparature, sprave i opremu i laboratorijske insrumente).

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer kemijske tehnologije / kemije sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom ili profesor kemije, a pomaže mu suradnik u nastavi sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom

E) Literatura

U pripravi

5.2.10. NASTAVNI PREDMET: VATROGASNA TAKTIKA I TAKTIČKE VJEŽBE

Broj nastavnih sati   60

A) Ciljevi programa

- stjecanje teorijskih znanja za osnovne taktičke nastupe samostalne grupe i odjeljenja,
- uvježbavanje polaznika za gašenje požara u zatvorenom i na otvorenom prostoru i požara u prometu,
- upoznavanje polaznika sa opasnostima pri akciji gašenja i spašavanja, mjerama zaštite, kao i načinima otklanjanja opasnosti.

B) Sadržaj programa:

I Teorijski dio

1.   **Definicija i klasifikacija požara**
  - 1.1. Klasifikacija požara po fazama razvoja požara
  - 1.2. Klasifikacija požara po mjestu nastanka požara
  - 1.3. Klasifikacija požara po obujmu i veličini
  - 1.4. Klasifikacija požara po vrsti gorive tvari
2.   **Razvoj i širenje požara**
  - 2.1. Čimbenici koji utječu na razvoj i širenje požara
  - 2.2. Širenje požara u zatvorenom prostoru
  - 2.3. Širenje požara na otvorenom prostoru
3.   **Taktička primjena sredstava za gašenje**
  - 3.1. Vode
  - 3.2. Pjene
  - 3.3. Praha
  - 3.4. CO₂
  - 3.5. Halona i zamjenskih sredstava
  - 3.6. Priručnih sredstava
  - 3.7. Izračuni potrebnih količina sredstava za gašenje na intervenciji
4.   **Organizacija vatrogasne službe**
  - 4.1. Postupci i radnje od prijave požara do dolaska na mjesto intervencije i izvršavanja pripremnih radnji
5.   **Opskrba vodom na požarima**

6. **Taktički nastupi**
  - 6.1. Grupe
  - 6.2. Odjeljenja
  - 6.3. Smjene

7. **Razvoj akcije gašenja požara**
  - 7.1. Postavljanje tlačnih pruga
  - 7.2. Dolazak
  - 7.3. Raspored vozila
  - 7.4. Ulazak u prostorije
  - 7.5. Orijentacija u zadimljenom prostoru
  - 7.6. Završetak akcije gašenja i posprema

8. **Taktika gašenja požara pojedinih dijelova objekta**
  - 8.1. Podruma
  - 8.2. Poda, stropa, stijene
  - 8.3. Stubišta
  - 8.4. Dimnjaka
  - 8.5. Tavana i krovišta
  - 8.6. Stana
  - 8.7. Visokih objekata
  - 8.8. Javnih objekata

9. **Taktika gašenja požara na otvorenom prostoru**
  - 9.1. Šumski požari
  - 9.2. Požari poljoprivrednih usjeva

10. **Taktika gašenja požara u prometu**
  - 10.1. Cestovnom
  - 10.2. Zračnom
  - 10.3. Vodenom
  - 10.4. Željezničkom

11. **Taktika gašenja požara u određenim slučajevima**
  - 11.1. Gašenje tekućina
  - 11.2. Gašenje plinova
  - 11.3. Gašenje eksplozivnih prašina
  - 11.4. Požar osobe
  - 11.5. Gašenje požara tvari koje se teško gase ili pri gašenju zahtjevaju poseban tretman

12. **Uočavanje uzroka požara i očuvanje tragova**

II Vježbovni dio

1. **Taktičke vježbe**
  - 1.1. Požar u podrumu
  - 1.2. Požar čađe u dimnjaku
  - 1.3. Požar krovšta
  - 1.4. Požar u stanu u višekatnom objektu
  - 1.5. Požar osobe
  - 1.6. Požar osobnog automobila
  - 1.7. Taktička primjena mlazeva vode
  - 1.8. Taktička primjena ostalih sredstava za gašenje

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Teorijski dio nastave izvodi se u učionici, a vježbovni dio u požarnoj kući, vježbalištu Vatrogasne škole i vatrogasnom tornju.

Od nastavnih pomagala potrebno je imati televizor, video rekorder, grafoskop, sheme i crteže.

Od sprava i opreme potrebno je imati:

- prijenosne motorne pumpe
- vatrogasna vozila (navalno vozilo i autocisternu) sa pripadajućom opremom
- opremu za spašavanje
- cijevi i pripadajuće armature za vodu i pjenu
- prijenosne UKV stanice

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer tehničke struke ili inženjer iz oblasti zaštite od požara, sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom, a pomaže mu suradnik u nastavi koji također mora imati završenu pedagoško-psihološku izobrazbu

E) Literatura

U pripravi

5.2.11. NASTAVNI PREDMET: TEHNIČKA SLUŽBA

Broj nastavnih sati 90

A) Ciljevi programa:

- obučiti polaznike u rukovanju vatrogasnim spravama i opremom koja se koristi kod tehničkih intervencija,
- upoznati polaznike sa vrstama vozila za tehničke intervencije,
- obučiti polaznike u radu sa motornom pilom,
- obučiti polaznike u radu sa hidrauličkom opremom pri tehničkim intervencijama.

B) Sadržaj programa:

I Teorijski i vježbovni dio

I /1 Teorijski dio

1. **Oprema za svlađivanje sila**
  - 1.1. Poluge
  - 1.2. Koloturure i koloturje
  - 1.3. Lanci
  - 1.4. Užad
  - 1.5. Dizalice
2. **Spašavanje ljudi i životinja iz ruševina**
  - 2.1. Podupiranje
  - 2.2. Razupiranje
  - 2.3. Spašavanje unesrećenih
3. **Vozila za tehničke intervencije**
  - 3.1. Vrste vozila i oprema
4. **Nasilno ulaženje**
  - 4.1. U vozila
  - 4.2. U čvrste objekte
5. **Spašavanje ljudi i životinja**
  - 5.1. Iz dubina
  - 5.2. Sa visina
  - 5.3. Sa razine zemlje
6. **Elementarne nepogode**
  - 6.1. Potresi
  - 6.2. Poplave

I /2 Vježbovni dio

1. **Rad sa opremom za svlađivanje sila**
  - 1.1. Vezovi i čvorovi
2. **Podupiranje i razupiranje**
3. **Rad sa opremom tehničkog vozila**
  - 3.1. Pile za beton i željezo
  - 3.2. Autogeno rezanje
  - 3.3. Oprema za rasvjetu
  - 3.4. Oprema za provjetravanje
  - 3.5. Rad sa ostalom opremom
4. **Nasilno otvaranje prozora i vrata**
5. **Oslobađanje iz lifta**
6. **Zatvaranje vode i plina**
7. **Rad sa opremom za spašavanje ljudi**
  - 7.1. Nosila
  - 7.2. Ljestve
  - 7.3. Užad

II RAD S MOTORNOM PILOM

Broj nastavnih sati 24

II /1 Teorijski dio

1. **Vrste motornih pila**
2. **Lisna motorna pila za drvo (vrste, djelovi, princip rada, gorivo i mazivo, karakteristike)**
3. **Ostali alati i oprema za rušenje drva (sjekira, poluge, čekić, "kajle", radna užad)**
4. **Osobna zaštitna oprema za rad s motornom pilom**

II /2 Vježbovni dio

1. **Osnovne radnje s motornom pilom**
  - 1.1. Zamjena lanca i zatezanje lanca
  - 1.2. Stavljanje motorne pile u pogon

1.3. Održavanje motorne pile (zamjena svjećica, brušenje lanca, “štelanje”, čišćenje, podmazivanje i dr.)

2. **Rušenje stabla**

2.1. Okomito stablo

2.2. Stablo nagnuto na jednu stranu

(uzimanje “kajle” i rušenje, usmjeravanje stabla prilikom pada, vezanje stabla pri usmjeravanju, sigurni prostor oko stabla pri rušenju za onog tko vrši rušenje i ostale, povrat stabla u natrag i drugo)

3. **Piljenje srušenog stabla**

3.1. Piljenje trupca na zemlji u ležećem položaju

3.2. Piljenje trupca u visećem položaju (“šprung” u horizontalnom i vertikalnom smjeru)

3.3. Piljenje trupca debljeg od dužine lista pile

3.4. Piljenje grana

III **RAD SA HIDRAULIČKOM OPREMOM PRI TEHNIČKIM INTERVENCIJAMA**

Broj nastavnih sati 30

III /1 Teorijski dio

1. **Hidrauličke škare**

2. **Hidraulički razupirači**

3. **Hidraulički cilindri**

4. **Univerzalni uređaj za vuču i dizanje**

5. **Zračni jastuci**

III /2 Vježbovni dio

1. **Osiguranje mjesta tehničke intervencije i vozila**

2. **Obilježavanje mjesta tehničke intervencije**

3. **Osiguranje uvjeta rada na tehničkim intervencijama noću**

4. **Praktični rad sa hidrauličkim škarama i razupiračima**
5. **Praktični rad sa hidrauličkim cilindrima i dodatnom opremom**
6. **Praktični rad sa zračnim jastucima**
7. **Praktični rad sa univerzalnim uređajem za vuču i dizanje**
8. **Rezanje lima**
9. **Otvaranje vrata**
10. **Rezanje i skidanje krova**
11. **Postupak sa unesrećenim osobama**

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Teorijski dio nastave izvodi se u učionici, a vježbovni dio na vježbalištu Vatrogasne škole, hrvatskim šumama, autoodpadu. Od nastavnih pomagala potrebno je imati televizor, video redkorder, grafoskop, sheme i crteže i tehničko vozilo sa pripadajućom opremom.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer tehničke struke ili inženjer iz oblasti zaštite od požara, sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom, a pomaže mu suradnik u nastavi koji također mora imati završenu pedagoško-psihološku izobrazbu

E) Literatura

U pripravi

5.2.12. NASTAVNI PREDMET: VATROGASNE VJEŽBE

Broj nastavnih sati 30

A) Ciljevi programa:

- uvježbavanje svih vježbovni radnji i postupaka,
- uvježbavanje polaznika za pravilno korištenje vatrogasnih sprava i opreme za gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine,
- priprema za pravilan razvoj akcije gašenja,
- priprema za taktičke vježbe,
- upoznavanje polaznika s osnovnim načelima osobne zaštite pri izvođenju svih vrsta vatrogasnih vježbi.

B) Sadržaj programa:

I Teorijski dio

1. **Vježbovne radnje**
2. **Teorijska razrada vježbi**

II Vježbovni dio

1. **Vježbovne radnje**
2. **Rad sa tlačnim i usisnim cijevima**
3. **Vježbe sa 6 vatrogasaca**
  - 3.1. 2 mlaza vode
  - 3.2. 1 B, 1 C mlaz vode
  - 3.3. Mlaz pjene, mlaz vode

Vježbe sa 6 vatrogasaca izvode se sa prijenosnom motornom vatrogasnom pumpom i ugrađenom pumpom na navalno vozilo, iz hidranta i otvorenog nalazišta vode.

4. **Vježbe sa 3 vatrogasaca**
  - 4.1. 1 mlaz vode

Vježbe sa 3 vatrogasca izvode se sa autocisternom iz hidranta i otvorenog nalazišta vode.

5. **Vježbe sa hidrantom**

5.1. 2 mlaza vode

5.2. 1 mlaz vode

6. **Vježbe sa ljestvama**

6.1. Kukače

6.2. Sastavljače

6.3. Rastegače

6.4. Mehaničke

6.5. Autoljestve

7. **Vježbe spašavanja**

7.1. Samoizbava

7.2. Izbava

7.3. Spusnice

7.4. Uskočnice

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Teorijski dio nastave izvodi se u učionici a vježbovni dio nastave na vježbalištu Vatrogasne škole, požarnoj kući i vatrogasnom tornju.

Od nastavnih pomagala potrebno je imati televizor, video rekorder, grafoskop, sheme i crteži.

Od sprava i opreme potrebno je imati

- prijenosne motorne pumpe
- vatrogasna vozila (navalno vozilo i autocisternu) sa pripadajućom opremom
- opremu za spašavanje
- cijevi i pripadajuće armature za vodu i pjenu
- prijenosne UKV stanice

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer tehničke struke ili inženjer iz oblasti zaštite od požara sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom, a pomaže mu suradnik u nastavi koji također mora imati završenu pedagoško-psihološku izobrazbu

E) Literatura

U pripravi

3.3.13. NASTAVNI PREDMET: AKCIDENTI S OPASNIM TVARIMA

Broj nastavnih sati 30

A) Ciljevi programa

Cilj programa je upoznati polaznike sa značajkama i opasnostima pri skladištenju, prijevozu i uporabi opasnih tvari, te zaštitom od istih, jer predstavljaju opasnost po ljudski organizam i okoliš.

Poznavajući njihove fizikalno-kemijske značajke, kemizme nastanka, te rad s opremom i odgovarajućim sredstvima, potrebno je temeljem propisa i normi, te vježbovni radom utvrditi kriterije opasnosti.

Ostvarivanjem programa potrebno je:

- upoznati polaznike sa osnovnim propisima i normama, te na temelju njih samostalno prepoznati i klasificirati opasne tvari, po ljudski organizam i okoliš,
- Na temelju usvojenog znanja usavršiti rad s opremom i sredstvima za sakupljanje različenih zapaljivih i agresivnih tvari,
- upoznati i usavršiti rad s opremom za zaštitu od agresivnih i otrovnih tekućina i plinova, te se usvojenim znanjem samostalno služiti instrumentima za detekciju.

B) Sadržaj programa

I Teorijski dio

1. **Opasne tvari**
  - 1.1. Definicija i klasifikacija opasnih tvari
  - 1.2. Osnovne značajke opasnih tvari
  - 1.3. Obilježavanje i opremanje vozila za prijevoz opasnih tvari
  - 1.4. Osnovni postupci u slučaju nezgoda sa opasnim tvarima
  - 1.5. Mjerno detekcijska oprema
  - 1.6. Oprema za pretakanje i skupljanje opasnih tvari

II Vježbovni dio

1. **Oblačenje odijela za ulazak u agresivne sredine**
2. **Rad sa mjerno detekcijskom opremom**
3. **Rad sa opremom i sredstvima za skupljanje opasnih tvari i načini brtvljenja**
4. **Postupci kod akcidenta**
  - 4.1. Sa vjetrom
  - 4.2. Bez vjetra
  - 4.3. Sa požarom
  - 4.4. Bez požara

C) Materijalno - tehnički uvjeti

Nastava se manjim dijelom odvija teorijski, a najvećim dijelom praktično na vježbalištu.

U nastavi vezanoj uz klasičnu učionicu potrebno je rabiti nastavna pomagala (grafoskop, dijaprojektor, film, video-projekcije, makete, crteže, skice i sheme) a u vježbovnom dijelu opremu i sredstva za gašenje, vozilo za akcidente, sredstva za sakupljanje različenih i agresivnih opasnih tvari, te detektore, dozimetre i eksploziometar.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer kemijske tehnologije / kemije, sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom ili profesor kemije, a pomaže mu suradnik u nastavi sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom

E) Literatura

U pripravi

5.2.14. NASTAVNI PREDMET: **RADOVI NA VODI I ZAŠTITA OD POPLAVA**

Broj nastavnih sati: 40

A) Ciljevi programa:

Ciljevi programa su:

- oslobađanje straha od vode kod polaznika i prepoznavanje opasnosti na vodi
- samostalna i sigurna plovidba čamcem na mirnoj i tekućoj vodi na način koji je najprimjereniji u određenoj situaciji (veslanje, čakljanje, vučenje, motorom)
- da polaznik stekne vještine spašavanja ljudi i životinja iz vode, pronalaženje i vađenje utopljenika
- da polaznik stekne znanja i vještine izvedbe zečjeg nasipa, sprječavanja prodora vode kroz nasip i sprječavanje erozije krune nasipa.

B) Sadržaj programa:

I Teorijski dio

1. **Vatrogasne intervencije na vodi i za vrijeme poplava**
2. **Vatrogasni čamci i pomoćna oprema**
3. **Nautički pojmovi**
4. **Prepoznavanje opasnosti na vodi**
5. **Siguran rad na vodi**
6. **Vezovi**

II Vježbovni dio

1. **Dolazak na mjesto intervencije**
2. **Rad na mirnoj vodi**
3. **Plovidba motornim čamcem**
4. **Spašavanje iz vode**
5. **Vađenje utopljenika**
6. **Rad na tekućoj vodi**

7. Čišćenje i održavanje čamca i pomoćne opreme

8. Izrada zečjeg nasipa

9. Sprječavanje prodora vode kroz nasip

10. Sprječavanje erozije krune nasipa

C) Materijalno- tehnički uvjeti

Teorijski dio nastave izvoditi će se u učionici i na vježbalištu Vatrogasne škole. Kao nastavna pomagala koristiti će se grafoskop i video rekorder.

Vježbovni dio nastave izvoditi će se dijelom na jezeru, a dijelom na rijeci Savi.

Za izvođenje vježbovnog dijela nastave koristiti će se jedan čamac za tri osobe s motorom i potrebnom opremom, koji će se transportirati na krovu vozila za tehničke intervencije i jedan čamac za šest osoba s motorom i potrebnom opremom koji će se transportirati na prikolici koju će vući vozilo za tehničke intervencije.

Za prijevoz polaznika treba osigurati kombi vozilo ili minibus.

D) Kadrovski uvjeti

Nastavu može izvoditi nastavnik s visokom stručnom spremom ili inženjer iz oblasti zaštite od požara, sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom, a pomaže mu suradnik u nastavi koji također mora imati završenu pedagoško-psihološku izobrazbu

E) Literatura

U pripravi

5.2.15. NASTAVNI PREDMET: **PROTUPOŽARNA TEHNOLOŠKA PREVENTIVA**

Broj nastavnih sati 30

A) Ciljevi programa

Predmet "Protupožarna tehnološka preventiva" ima za cilj upoznati polaznike sa skupom mjera za sprječavanje nastanka požara i eksplozija. Polaznicima je potrebno upoznati osnovne uzroke požara i eksplozija te preventivne mjere kako do neželjenih događaja nebi došlo ili, ukoliko se one ne mogu spriječiti, da posljedice budu čim manje. U predmetu se upoznaju štetnosti i zaštita ljudi i okoliša.

B) Sadržaj programa:

1. **Ciljevi i zadaci protupožarne tehnološke preventive**
2. **Uzroci požara**
  - 2.1. Toplina nastala gorenjem druge tvari
  - 2.2. Toplina nastala pretvorbom električne energije u toplinsku
  - 2.3. Toplina dobivena pretvorbom mehaničkog rada
  - 2.4. Toplina dobivena pretvorbom unutarnje kemijske energije u toplinsku
3. **Stlačivi plinovi, ukapljeni plinovi i plinovi otopljeni pod tlakom**
  - 3.1. Acetilen (C_2H_2)
  - 3.2. Vodik (H_2)
  - 3.3. Amonijak (NH_3)
  - 3.4. Sumporougljik (CS_2)
  - 3.5. Sumporovodik (H_2S)
  - 3.6. Ukapljen naftni plin (UNP)
  - 3.7. Požarne opasnosti i mjere zaštite pri dobivanju, skladištenju i prijevozu istih
4. **Požarne opasnosti i mjere zaštite u naftnoj industriji**
  - 4.1. Opasnosti i mjere zaštite prilikom bušenja nafte
  - 4.2. Požarne opasnosti od plinova u naftnoj industriji (CO , CH_4 , H_2S)
  - 4.3. Uskladištenje zapaljivih tekućina
  - 4.4. Zone opasnosti u naftnoj industriji
  - 4.5. Vrste spremnika u naftnoj industriji
  - 4.6. Stabilni i polustabilni sustavi za hlađenje i gašenje
  - 4.7. Požarne opasnosti i mjere zaštite na pumpnim stanicama

5. **Požarne opasnosti i mjere zaštite pri proizvodnji, skladištenju i uporabi:**
  - 5.1. Ugljena
  - 5.2. Umjetnih gnojiva
  - 5.3. Plastičnih masa
  - 5.4. Boja i lakova
  - 5.5. Masti i ulja

6. **Požarne opasnosti i mjere zaštite pri proizvodnji, skladištenju i uporabi gotovih proizvoda u:**
  - 6.1. Drvnoj industriji
  - 6.2. Tekstilnoj industriji
  - 6.3. Prehrambenoj industriji
  - 6.4. Industriji gume, kože i obuće
  - 6.5. Metaloprerađivačkoj industriji

7. **Požarne opasnosti i mjere zaštite u javnim objektima**

8. **Požarne opasnosti i mjere zaštite u prometu**

9. **Požarne opasnosti i mjere zaštite u:**
  - 9.1. Poljoprivredi
  - 9.2. Šumama

C) Materijalno - tehnički uvjeti

U nastavi vezanoj uz klasičnu učionicu potrebno je rabiti pomagala (grafoskop, dijaprojektor, film, te video-projeksije). Za primjenu eksperimenata (laboratorijske instrumente).

D) Kadrovski uvjeti:

Nastavu može izvoditi diplomirani inženjer tehničke struke sa završenom pedagoško-psihološkom izobrazbom

E) Literatura

U pripravi

AUTOR SUSTAVA

Branko Smrekar, dipl.ing.

Suradnici u izradbi nastavnog plana i programa:

- Stjepan Fišter, dipl.ing.
- Mato Mrvelj, prof.
- Damir Čičko, prof.
- mr.sc. Vladimir Karlović, dipl.ing.
- Krešimir Čuješ, dipl.ing.
- Neven Holjević, ing.